

MÁSODIK ÉVFOLYAM

1925

Ez egy olyan kérdés, melyre valóban nehéz feleletet adni, de legkevésbé kielégítő feleletet. Hogy megmondhassuk, hogy mit olvasnak a mi munkásaink, szükséges megállapítani, olvasnak-e ők valóban valamit? Sajnos, a mi munkásaink nagyobb része nem olvas semmit. Ez nem éppen csupán az ő bűnük. Munkásaink legnagyobb része azért nem olvas semmit, mert nem tud olvasni, mert analfabéta. A mi országunkban igen nagy a száma azoknak, akik nem tudnak olvasni. De még nagyobb azoknak a száma, akik csak olyan mértékben tudnak olvasni, amily mértékben nem tudnak. Alig tudják aláírni a nevüket, hogy az olvasásról ne is beszéljünk. S ilyen munkások többnyire a faluk szüleményei. Nagyon kevés akad közöttük, aki önmaga tanul meg olvasni.

Itt nem azokról van szó, akik nem tudnak vagy alig tudnak valamit olvasni, hanem azokról, akik írni és olvasni tudnak és mégsem olvasnak. Különféle okokat hoznak elő, hogy miért nem olvasnak. Egyesek azt mondják, hogy nincs idejük, a másik része, hogy fáradt a munkától, némelyek, hogy rosszul vannak az olvasás miatt. De ezek a kifogások mind csak kifogások, melyek nem mentik fel az ő nemtörődömségüket az olvasás, illetve a saját művelődésük iránt. Az ember, aki tanulni és művelődni akar – amit csak könyv és újságolvasással bír elérni –, talál magának mindig időt, hogy valamit elolvasson. Ami a fáradságot illeti a munka miatt, igaz, hogy sok munkásnál fennáll, különösen azoknál, akik naponta 10, 12, 14 és több órát dolgoznak, ami országunkban, sajnos, dacára a létező szociális törvényeknek, mégis megtörténik. De mit szólnak igazolásukra azok a munkások, akik valóban nyolc órát dolgoznak naponta? Ők nem mondhatnak természetesen semmit. Nem

beszélhetik ki magukat sem azzal, hogy nincs idejük, sem hogy a munkától fáradtak. Annál kevésbé, mert elég idővel rendelkeznek a kávéházhoz, a futballhoz és egyéb egészen ártalmas dolgokra. Ők egyszerűen nem akarnak olvasni, mert nem érzik szükségességét, hogy kulturálódjanak és tanuljanak. Ők azt hiszik, hogy nekik elég az, amit tudnak, ha mindjárt a jelenlegi igen emelkedett tudomány mellett nem is tudja az ember megtanulni magának még a legszükségesebb dolgokat sem, amire szüksége van. Ezek a munkások olvasás helyett más dolgokkal foglalkoznak, amiért öntudatlanok maradnak. A kapitalisták és munkaadók ezeket a butákat legjobban értékelik is, mert ők a legalázatosabb és legsajnáláttraméltóbb áruik a gyárban és a műhelyben.

Azonban tény, hogy fönnáll egy nagy rész a munkásoknál, különösen a szakmunkások között, akik olvasnak, de az a kérdés, hogy mit olvasnak. Ez az éppen, ami arra indított, hogy erről írjunk. Ezek a munkások, mondhatjuk 90 százaléka, minden mást olvasnak, csak éppen azt nem, amit a munkásnak mint proletárnak olvasni kell! Ők legtöbbszörre olvasnak különféle burzsuj újságokat és regényeket, és pedig a legrosszabbakat (Rinaldó Rinaldinit, Dzsek Trboszek, Julija és ehhez hasonló irodalmi szemetet). Ezeket a regényeket úgyszólván falják, miként hogy falják a burzsoá lapokból azokat a buta szenzációkat, pikantériákat, amiket ők írnak. Nem sajnálják kiadni pénzüket sem az ilyen újságokért, sem az ilyen ponyvaregényekért, amelyekből a valóságban butulnak és mérgeződnek. De sajnálnak venni egyetlen proletárlapot is, avagy proletárkönyvet vagy brosúrát, melyekből valóban, mint munkások megtanulhatnának valami okosat és jót. Ők támogatják a kapitalista sajtót és kapitalista irodalmat, melyek mind a munkásság érdekei ellen vannak irányítva, de saját munkássajtójukat nem támogatják, és innen van az, hogy a saját munkásirodalmukat nem akarják támogatni. Innen van az, hogy a munkáslapok tönkremennek vagy nehéz finansziális viszonyok között tengődnek, míg a kapitalista lapok még jobban terjednek és gazdagodnak. És senki sem kérdi ezen öntudatlan munkások közül: mikor és hogyan veszik a kapitalista lapok a munkásokat és az ő érdekeiket védelmükbe? Ha ezt a kérdést föltennék maguknak, megkapnák a választ, hogy ez sohasem

történt és nem is fog megtörténni. Ők tehát támogatják a saját osztályharci ellenségüket, fegyvert adván a kezükbe, hogy ezzel tönkretégyék önmagukat.

Régi közmondás: Ki mint vet, úgy is arat. Így van ez azokkal az öntudatlan munkásokkal is. A helyzetük mindig jobban és jobban rosszabbodik, mert ők nemcsak hogy nem küzdenek, de még nem is kísérik szemmel azt, ami őket magukat érinti.

2. szám (június 28.)

***Minden munkás saját érdekében
cselekszik, amikor a független
szakszervezetekért dolgozik az
osztálytudatlan proletárok között.***

A SUBOTICAI SZABÓMUNKÁSOK SZAKSZERVEZETI HELYZETE

A *Szervezett Munkás* megjelenése alkalmat ad arra, hogy foglalkozzunk a subotikai szabómunkások helyzetével. A subotikai szabómunkások helyzete annyira rosszabbodott, hogy ma valósággal rabszolgahelyzetbe jutottak, és ki vannak szolgáltatva a munkaadók kényének. A munkaadók saját kényük s kedvük szerint állapítják meg a munkásoknak a munkaidőt és a munkabérekét.

A nyolcórás munkaidő nem létezik. A minimális munkaidő tíz óra, és azon felül, ha a munkás dolgozik, nem szabad még gondolni sem arra, hogy bizonyos százalék többletet követeljen a túlóráért.

A kint dolgozó darabszámosok helyzete még rosszabb, mert már maga a munkarendszer nem engedi meg azt, hogy betartsák a nyolcórás munkaidőt. A darabszámosok kénytelenek dolgozni, ha azt a munkaadó követeli, naponta húsz órát is, mert a kiadott munkához kevés idő van adva, természetesen ily esetben a szabómunkás nem mer tiltakozni, avagy külön honoráriumot követelni, mert ellenesetben elbocsátással fenyegetik. A munkaadók ma nincsenek megelégedve a munkaerő kizsákmányolásával, hanem még a munkabérek redukálásával is foglalkoznak.

Szaktársak! Kötelességünk mindannyiunknak a szakszervezetbe tömörülni, hogy a munkaadók egységes támadásától megvédhessük magunkat.

Szaktársak, ha a legcsekélyebb gondot akarjuk fordítani a mi létérdekünkre és keresnénk azt az utat, amely a létünk biztosítására vezet, nem kellene sokat utána kutatni, hogy ráakadjunk arra, ami a munkásnak szükséges és ami a munkásélet egyedüli védője. Évtizedek előtt olvashattuk a munkás-sajtóban, minden megjelenése arra figyelmeztetett, hogy szervezkedjünk,

az elhangzott számtalan munkásgyűlésen, a munkásmozgalom minden alkalommal hirdette a „Szervezkedjünk” jelszót. Habár ez számtalan esetben elhangzott, ma ugyanazt meg kell ismétetni, és úgy lesz a jövőben is, bármennyire is unalmasnak mutatkozzon a szaktársak előtt a „Szervezkedjünk” jelszó. Ez nálunk örökös lesz, mert tudjuk azt, hogy mint egyén sohasem tudja magát megvédeni a kizsákmányolóval szemben. Sajnos, a szabómunkásnál a szervezkedés a legnehezebb probléma, habár a mi szervezetünk 20 éve fennáll, ez ideig még nem sikerült a szabómunkásokat megszervezni, úgy érteve, hogy az a szervezet legalább egy évig egészségesen működött volna nagyobb megrázkódtatás nélkül. A szabómunkások szakszervezete 20 év alatt legalább 30-szor feloszlott és ugyanannyiszor megkezdte működését, ha nem is volt feloszolva, akkor csak létezett papíron, de tagja nem volt 1—2-nél több, akik várták a jó szerencsét, hogy újból megkezdődjön a szervezkedés a szabómunkások között. Egy hasonló eset történt egy hónappal ezelőtt, a szabómunkások suboticei helyi csoportja megszűnt, ugyancsak papíron létezett, és még csak az elnöke nem vészett el, ha a helyi szaktanács bele nem avatkozik, úgy lehet az elnöknek is hűlt helye lett volna. Köszönettel lehetünk a szaktanácsnak, hogy idejekorán gondoskodott, és sikerült helyreállítani a szabómunkások helyi csoportját.

Hogy ezeknek a számtalan anomáliáknak mi az igazi okozója? Azt nem lesz nehéz megfejtetni, ha oda törekedünk, hogy a suboticei szabómunkást bemutassuk a többi szervezett munkásságnak. A szabómunkások 99 százaléka az öntudat hiányában szenved, mindennel meg van áldva, csak a tudattal nincs. Szabómunkásnak bármilyen is a helyzete, ő azt iparkodik külsőleg szépíteni, mindig épít valamit, amit az emberi szem nem tud látni és keze megtapintani, ez az eset 99 százaléknál megvan. Egy tulajdonság van meg a szabómunkásoknál, hogy nagyon nehéz megértetni velük nyomorult helyzetüket, ezt ők mindig másképp látják, mint a valóságban van, és hogy ezek miért vannak, arról már fentebb említést tettem, hogy mindig foglalkoznak valami nem létező dolgokkal. Elfelejtik, hogy ők munkások, a fantáziájuk oly messze elvezeti őket, hogy tejben-mézben úszkálnak, és amikor felébrednek

fantasztikus álmukból, édesség helyett keserűséggel vannak megtelve, és bár mindezt érzik, nem akarnak arról tudni, hogy már ideje volna félredobni minden káros gondolatot és rátérni az igazi, egészséges útra: a szervezkedéshez. Ezt mind nem engedi meg a gőgje. Erre ő mindig talál kifogást, csak hogy elkerülje a szervezetet. Hogy ezt miért teszik, elég bizonyíték az, hogy a szabómunkások egymást osztályozzák, mert az egyik jobb munkás, mint a másik, az egyiket a munkaadója jobban megdicséri, mint a másikat. Ők természetes, nem veszik észre magukon, ha a munkaadója dicséri, akkor legjobban bírja kizsákmányolni, és hogy a munkaadó érdeke a munkásait összeszítani, mert így bomlik meg az egységük, és ő ezáltal több bőrt bír lenyúzni mind a két munkásról. A munkaadók nagyon jól értik a saját kezükre nevelni a munkást, már ebben megvan a régi gyakorlatuk, különös gondot fordítanak az ifjabb munkásokra, belenevelik az alázatot, a saját munkatársával szemben a gyűlöletet és a gőgöt.

Egy szabómunkás

4. szám (július 12.)

MENNYIT KERESNEK A TOPOLYAI CUKORRÉPAMUNKÁSOK

(Topolyai levelezőnkől)

A topolyai cukorrépa-termelő gazdák harmadából szokták kiadni a földjeiket cukorrépa-termelésre: vagyis a kész termésből minden harmadik métermázs a munkásé.

Mi tizenketten szintén kivettünk tíz holdat egyik pökhendi, hájas hasú burzsoától, amit bizony tisztességesen kívánta, hogy megműveljünk, mert hiszen így több hasznot húzhat le a bőrünkről. Háromszor kellett megkapálni, ami másfél hónapig tartott 15—16 órás napi munkaidő mellett.

Tavasszal az első kapálás után 1500 dinárt, néhány kilogramm cukrot kaptunk előlegül a majd kitermelt és leszállított cukorrépáért. Ez az összeg bizony, ha kiszámítjuk, olyan csekély volt, hogy még a nyári idei kenyérünk sem telt ki belőle.

A termés rosszul ütött be. A jég elverte, ami pedig épen maradt az égiháború után, azt a rovarok dézsmálták meg. Mennyi maradhat tehát a tiszta értékű cukorrépatermés? Kiszámítottuk, hogy az 50—60 métermázsából járó harmadnak az ára oly csekély, hogy nemhogy maradna valami a mi számunkra, hanem az előlegből is vissza kell adni néhány dinárt. Ez a tény ösztökélt bennünket arra, hogy kijelentsük a gazdaúrnak, hogy mi csak feliből vagyunk hajlandók répát szedni, mert harmadából ráfizettünk (ha már lesz miből).

Erre a pocakos gazda úr vadállatként ordítozni kezdett: Biz az ő földjén ne szocialistáskodjék egy rongyos, naplopó munkás sem. S hogy majd megtanítt bennünket, lázadókat, ha nem akarunk dolgozni. Majd zsandárokkal kényszerít bennünket a munka felvételére...

Így van ez, földmunkás testvéreim, ha követelünk magunknak egy darab

kenyeret, hogy ehessünk, akkor lázadók vagyunk, kiket puskatussal akarnak jól tartani.

S kik teszik ezt velünk, munkátestvéreim? A gazdakörben tanyázó magyar birtokos gazdák, akik édes szavakkal csalogatnak bennünket a „magyar pártba”, hogy toljuk a jólétük szekerét. Fel akarnak bennünket használni hülye ideáik: az irredentizmus szolgálatában. Ezek az urak szavazták meg az egyik tanácsülésen, hogy a parcellákban kiosztott földdarabkákat szedjék vissza tőlünk, rongyos, nincstelen szegényektől. Így néz ki a „nemes magyar érzésű birtokosok” hálája a választások alkalmával kapott támogatásunkért.

Elég volt a bolondításból! Jóllaktunk a gazdák „nemes célú magyar pártjával”, torkunkig megteltünk puskatussal ígért munkabérrel. Hagyjanak bennünket szépen békében ezek a gézengúz piócák! Mi tudjuk ezek után, hogy nekünk csak egyetlen módunk van az ő gyalázatos földmunkás fosztogatásuk ellen. Ez a földmunkás szakszervezet.

18. szám (október 18.)

***Jelszavunk május 1-én: Békét,
szerződést Oroszországgal!***

Így történt ez Topolyán is.

Topolya város „érdemes” képviselő „urai” – halljátok a csodát, ti proletárok – elhatározták, hogy „földet osztanak” a topolyai nincsteleneknek. Összeültek – így írta meg a *Bácsmegyei Napló*, ez a vajdasági tőkésék magyar nyelvű jól megfizetett szószólója – és elhatározták, hogy enyhítenek a topolyai proletár „embertársaik” nyomorúságán. Elgondolták ezek a jó „urak” – talán –, hogy mégsem igazság az, hogy az „Úrnak” 1925-dik esztendejében vannak még rongyos emberek, akik fáznak és sápadtak. Nem igazság, hogy akik éppúgy mezítelenül jöttek a világra, mint ők, azok is maradtak munkában görnyedő öregségükig, amíg ők semmittevésük busás jutalmául selyembe, bársonyba takaródnak; éheznek, amíg ők a földi jóktól roskadozó asztaluktól jóllakott bőföggéssel vetik a hájtól lomha testüket a puha díványokra.

E megmérhetetlen igazságtalanságok belátása elhatározásra kényszerítették a topolyai „urakat”. Elhatározták, hogy „földet osztanak”. Földet adnak annak, aki a földet szántja és nincs betevő falatja. Adnak, „hogy megélhetését biztosítsa”. És kiosztottak – de nem a sajátjukból – (hogy is kívánhatna valaki ilyen embertelenséget), hanem a község földjéből (amely tulajdonképpen a szegényé is, csak a szeme kopog tőle) annyit, amennyivel „megélhetését biztosítja”. Kettőszáz négyszöglet.

Tehát kétszáz négyszögöl föld termésével a topolyai „urak” felfogása szerint a szegény dolgozó proletárnak – az ő feneketlen papzsákját kincsekkel tömő igás jószágának – a megélhetése biztosítva van.

Bocsássanak meg Önök, „jó” és „nemes” topolyai „urak”, hogyha megkérdem Önöktől, vajon egy családtalan igás ökor évi életszükséglete bizto-

sítva van-e kétszáz négyszögöl föld termésével? Pedig annak ruházati, kulturális szükségletei nincsenek – az nem ember. És – Önök szerint – egy munkáscsalád megélhetése biztosítva legyen kétszáz négyszögöl föld termésével?

(De nem akarok rosszmájú lenni. Utóvégre tévedhettek is a topolyai „urak”. Hibásan számoltak, s ez megesik mással is. Várjunk – talán majd kiköszörülnek a hibát.)

Mi csúrés-csavarás, tény azonban az, Topolyán a nincstelének földet kaptak. Ez ünnep volt Topolyán. Végre beteljesült a proletár földmunkás álma: földje volt, saját fekete földje. Kapta! Az „urak” adták neki, mert hosszú sok éven át öntudatlanul, szervezetlenül, osztályérdekeivel mit sem törődve, proletártársáról megfélemlítve, legfeljebb ráacsarogva (s ez a burzsoázia előtt igen nagy érdem) túrta apjával, öreg-, déd-, ük- és még nem tudom én, milyen apjával a földet, verejtékezte a csengő aranyakat a jókban dúslakodó „urak”-nak. Jólétet, nyugalmat kapott birkatürelméért, kutyahűségéért. Igaz, hogy csak kétszáz négyszögöles jólétet, kétszáz négyszögöles nyugalmat, akkorát, amekkora egy ígásbaromnak sem elegendő (de csak nem kívánhatja senki a burzsoáziától, hogy a munkást is annyira becsülje, mint a gödölyét). És az is igaz, hogy nem egészen ingyen kapta, mert 60 dinár „felmérési költséget” is kellett fizetni. De ez nem sok! Csak kétnapi napszám. Két napot pedig éhezhet a szegény (hiszen hozzá van már szokva még a jobb időkből), ha földet akar. És éhezett is és le is fizette a hatvan dinárt abban a reményben, hogy behozza a föld...

Azt hiszem, ti is emlékeztek – földmunkástársaim – arra a gyermekmesére, amelyben egy óperenciás tengeren túli király úgy megijedt újszülött gyermekétől, mert az nagyon hasonlított rá, s azt gondolta, hogy alattvalói majd azt nézik királynak, s nem őt, hogy rögtön megölette.

Így jártak a topolyai urak is!

Amikor kiosztották a földet és hazamentek hajnalban a jól megérdemelt mulatozás után (valószínűleg így történt, mert az „urak”-nak mindig van miből mulatni), azt láthatták, hogy a kiosztott földek új birtokosai is most mennek – munkára. Sietnek saját kétszáz négyszögöles földjüket megszántani.

A tegnap nincstelen koldusa ma már földbirtokos. Kerek kétszáz négyszögöl tulajdonosa. És ez gondolkodóba ejtette az urakat. (Jaj pedig a koldusoknak, ha az „urak” róluk gondolkodni kezdenek.)

Be is teljesedett! De ezt mondja el helyettem a *Bácsmegyei Napló* október 9-iki számának „A topolyai pünkösdi királyság” című cikkének következő részlete:

„...A képviselőtestület legutóbbi ülésén a gazdapárt tagjainak indítványára úgy határozott, hogy a szegények között szétosztott földet nyomban vissza-veszi, és egy tagban haszonbérbe adja. A képviselőtestület határozata nagy elkeseredést keltett a megélhetésüktől megfosztott szegények között, akik alig néhány hétig élvezhették csak földparcelláikat...”

Csak annyit mondok még nektek, topolyai és a többi nyomorgó földmunkás testvéremnek, hogy ha azt akarjátok, hogy a nektek kiosztott föld necsak „pünkösdi királyság” legyen a számotokra, akkor gyertek közénk a földmunkások szakszervezetébe, s itt együttes erővel vívjuk majd ki azt, „hogy a föld legyen azé, aki azt műveli”.

Földmunkás

18. szám (október 18.)

**Szovjetországban már 7 órát
dolgoznak.**

SZIPOLYOZÓ KOCSIFÉNYEZŐ „MESTER ÚR”

(Adai levelezőnkől)

A munkaadók – mint mindenütt, úgy nálunk – Adán sem ismernek határt a munkások kenyerének elrablásában. Ezek közül – valósággal mintapéldányként – kitűnik Ularik András kocsifényező mester „úr”, akinél Kis Pál fiatal munkatársunk dolgozott.

A mester „úr” – látva a fiatal munkásának a szakszervezeti járatlanságát – igyekezett kihasználni. Dolgoztatott – e szervezetileg még fejletlen – fiatal munkással 14—16 órát, elküldte vásárookra, egyszóval emberfeletti munkát végeztetett. S mindezért a baromi munkáért napi negyven dinár éhbért fizetett. S a mester „úr” bölcsen elfelejtette a munkarendben (ami nála is megvan a láda fiában) és a munkavédelmi törvényekben előírt 8 órai munkaidőn túl dolgoztatott órák 25, 50 és ünnepnapokon 100 százalékos munkabér kifizetését.

S mit tett a mester „úr”, amikor az agyondolgoztatástól észhez tért Kis munkatársunk tiltakozott ezen pimasz, törvénytelen eljárás ellen és követelte a jogos munkabért? Azt cselekedte, amit minden kócos, minden munkaadó, tőkés szokott cselekedni a hasonló esetekben, ha látja, hogy szervezetlen munkással áll szemben; egyszerűen arcátlanul redukálja még azt az éhbért is, amit kapott a munkás, vagy kidobja az utcára. Így rabló módjára megfosztja a száraz kenyér morzsáitól is.

Mit kell nekünk, munkásoknak tenni, hogy megvédhessük magunkat a kiszipolyozások ellen? Hogyan mehetünk ellentámadásba ezen lelkiismeretlenül kufárkodó banda ellen, hogy biztosíthassuk magunknak az emberibb

életet és teljes munkásjogokat? Tömörülni kell az osztálytudatos szakszervezetek hadseregébe, hogy egyesült erővel semmisíthessük meg vadállatias ellenségünket.

Tehát szervező munkára, falu, város szervezetlen munkássága!

18. szám (október 18.)

A modern államhatalom csupán az egész burzsoá osztály közös ügyeinek igazgató bizottsága.

A Bánát egyik legjobb nevű gazdasága a Schulhof-féle padéi szőlőgazdaság. Igaz ugyan, hogy nem is a gazdálkodás olyan mintaszerű ebben a gazdaságban, mint inkább a munkások kizsákmányolása. Mégis sokan úgy vélekednek közülünk, hogy csupa szerencse ránk nézve ez a birtok. Hová lenne a falu sok koldus népe, ha ez a birtok nem volna? Hova menne dolgozni a földmunkás? Ki adna kenyeret a munkásnak, ha Schulhof úr nem adna?! Ő a falu jótevője! Így mondják az okosok. De lássuk csak azt a nagyszerű kenyeret, amit a nagyságos úr ad! – Kora tavasszal a kiéhezett, mindenből kifogyott, részben eladósodott földmunkás szégyenletes húszdináros éhbérért dolgozik a nagyságos úrnak. Ez a bér a napok növekedésével és az általános gazdasági munkaszegés beálltával lassan átlagos 35–40 dinárig emelkedik, de ezért legkevesebb 14–16 munkaórát kell kapálni vagy permetezni (amit a nagyságos úr négyszáz dinárért sem csinálna meg). Hogy ez a 35–40 dináros bér is milyen nyomorult fizetés, azt elmondja az olyan családos földmunkások élete, akiknél a mindennapi munka dacára aratás előtt már oly kevés kenyér jut, hogy nem ritka esetben a munkából hazatérő apa vagy anya a maradék száraz kenyeret megosztja a gyermekek közt, ő maga pedig (borzasztó gondolatnak is – de valóság) éhesen lefekszik. Ennyi jót tesz velünk a nagyságos úr.

De a kizsákmányolás a legmagasabb fokát éri el a fiatal gyermekek (9–14 éves) munkaerejének kizsákmányolásánál. Itt a legarcátlanabban tapossák a gyermekmunkások védelméről szóló törvényeket. Megdöbbentő az a látvány, mikor még sötétben, napfölkelte előtt a proletárgyermekek csapata félig álomban imbolyog a munkahely felé, ahonnan csak 12–14 órai munka után, ismét sötétben, naplemente után szabadul. És vajon mit fizet gyermekeink-

nek a „drága nagyságos úr?” Kezdetben 5 dinárt, azután hét és felet, majd tízet, esetleg 15-öt. De az átlagos gyermekmunkabér 12–14 órai munkáért soha nem haladja túl a 10–15 dinárt. És a nagyságos úr milyen könnyelmű lelkiismerettel, hajcsárok segítségével rabolja el a sok-sok proletárgyermek boldog esztendőinek drága gyöngyét, a játékos gondtalanságot.

Ez a nagyságos úr egyik jótétele. Mindenben kitűnő segítségére van a nagyságos úrnak az a néhány hajcsár, akit pár dinárral megjutalmaz és azután a hajcsárok hajcsárja, Molnár Sándor „gazda úr”, a főhajcsár, akinek sok borzasztó bűn terheli már a lelkét, amit a szegény földmunkások ellen követett el.

Ha pedig vége a szüretnek (ahol a munkásra külön vigyáznak, hogy ne merjen szőlőt enni), ugyan mi maradt az egész évi keresetéből a földmunkásnak? Van-e neked és családodnak ruhája? Van-e tűzrevaló? Mi van a kamrában? Maradt-e egypár garasod a munka nélküli téli napokra? Ugye, majdnem semmi sincs! Be vagy csapva! Ki vagy fosztva! A jötevőd, a nagyságos úr pedig elutazik Pestre, Bécsbe, Párizsba, Rómába, a tengerre, és élvezve költi a te munkád gyümölcsét. Szüreteli az élet gyönyöreit.

Téged pedig megvakít 1–2 liter olcsó borral, vagy 1–2 dinárral pótolja béredet, ha egy egész hónapra előre eladod neki munkaerődöt, vagy ha nagyon megszorulsz, még kölcsön is ad száz–kétszáz dinárt, amit úgylis ledolgozol busásan.

Ezért te azt hiszed, hogy a „nagyságos úr” a te „jötevőd”, és gondolkodás nélkül adod oda neki munkaerődöt annyiért, amennyiért ő akarja!

Ez mindig így fog menni, ameddig a mezőgazdasági bérmunkások teljes szervezetlenségben vannak. Gondolkodjatok borzasztó helyzetetek fölött, lássátok meg, hogy ki vagytok zsákmányolva, amely kizsákmányolás ellen csak úgy tudtok védekezni, ha megalakítjátok a padéi földmunkások független szakszervezetét.

Földmunkás

19. szám (október 25.)

Topolyán él egy jómadár, ki lakatosmesternek vallja magát, és ki, hogy napról napra züllhessen, még a középkori leggyalázatosabb rabszolga-kizsákmányoláson is túltesz. Amíg ugyanis a középkorbeli rabszolgatartók e rabszolgáik minden szükségletéről tartoztak gondoskodni, addig a modern bérrabszolgatartók csak a rabszolgáik minél gyalázatosabb kizsákmányolásával törődtek, a középkori rabszolgatartók egyik topolyai korcsszülötte ugyanis a nála dolgozó munkásának napi 10–12 órai munkájáért kizárólag csak kosztot ad, egyáltalában nem törődve azzal, hogy a szerencsétlen szegény munkás mit fog ölteni, ha majd a hosszú, embertelen munka következtében leszakadt róla az a kevés ruha, amely ma még befödi a munkától elcsigázott testét.

Íme sok közül egy eset, mely teljes rothadtságában mutatja be a kapitalizmus lényét, melynek gyalázatos rothasztó hatása alól csak úgy menekülhetnek meg a munkások, ha minél előbb szakszervezetekbe tömörülnek, és kéz a kézben, egymást támogatva teszik lehetetlenné a kizsákmányolás mindenféle fajtáját.

21. szám (november 8.)

A becsei kócerájokból igen szomorú és gyalázatos visszaélések hírére hozta részünkre a napi posta. Úgy látszik, a becsei kócos uracskák nagyon biztosnak érzik maguk alatt a talajt, mert egyébként elképzelhetetlen, hogy honnan vennék maguknak azt a bátorságot, mely a munkásvédelmi törvények állandó lábbal tiprásában jelentkezik. De beszéljenek helyettünk a tények, amelyeket talán az igen tisztelt szolgabíró úr is szíveskedne tudomásul venni, mert Becsén talán mégis a szolgabíró úr is hivatott volna felügyelni arra, hogy a törvények szigorúan betartassanak, azok is, amelyek a munkások megvédése céljából lettek hozva. Mankalter József „szabó mester úr” ugyanis a nála dolgozó munkásokat arra akarta kényszeríteni, hogy napi 12 órát dolgozzanak (a munkásvédelmi törvény 8 órai napi munkaidőt ír elő), az ott dolgozó munkástársaink ezen törvénytelen kívánság teljesítését megtagadták. Mankalter úr azt gondolta: ő nem azért tartozik a kizsákmányolók díszes gárdájába, hogy ilyen dolgot eltűrjön, mert mi fog következni akkor, ha ezt megtudják a többi munkások? Jaj... szegény, szerencsétlen mester uraknak rettenetes még csak elképzelni is! Hisz akkor valamennyien csak a törvényben is meghatározott 8 órát akarnak majd dolgozni. A mester urak részére: még elképzelni is szörnyűség! Mert hisz akkor kevesebb lesz a profit! És másnap: Minden felmondás nélkül két munkását elbocsájtotta a munkából. (Újabb törvénytörés). A munkások panaszt emeltek a főszolgabírói hivatalnál. Pavlević alszolgabíró úr természetesen meg is ítélte a munkásoknak a 14 napi felmondást. De Martin Józsefet, aki az alszolgabíró úrnál panaszt emelt azért, mert Mankalter mester úr nem volt hajlandó kifizetni neki 20 órai munkabéréért, melyért ő már megdolgozott, meg sem akarta hallgatni, hanem

a legdurvább modorban elutasította. Tisztelettel kérdezzük az alszolgabíró urat, talán a törvény mégsem egészen így írja elő a munkásügyek elintézését? – Ezzel egyetemben figyelmeztetjük a szabómunkásokat, hogy Mankalter úr munkásnyúzdájába ne menjenek dolgozni, mert ő nem akar többet fizetni 4–5 dinár órabénnél és legalább 12–13 óra hosszat akar dolgoztatni, sőt munkásait még a betegsegélyző pénztárba se jelenti be rendszeren, mint ezt a legtöbb nála dolgozott munkások esetében is tette.

A becskerekai cukorgyár idegenből hozatott munkások segítségével taszítja a legrettenetesebb nyomorba régi munkásait. Amíg ugyanis 1924-ben a munkások átlagos órábéré 4–5 dinár között váltakozott, amíg a fűtők órábéré 7 dinár volt, addig 1925 tavaszán Vas vármegyéből 52 munkást vittek Becskerekre (nagy számban leányokat), kikkel a gyár az alábbi megegyezést kötötte: Koszt, lakás és a férfimunkások számára 30 dinár, nőmunkások napi 20 dinár fizetés, munkaidő napfelkeltétől naplementig, vagyis látástól vakulásig. Minden munkás munkabéréből a gyár naponta 1 dinárt von le egy Zsébe István nevű úr részére, ki a szegény Vas megyei munkásokat ilyen gyönyörű megélhetési lehetőséghez juttatta. Amint értesülünk, újolag jött Vas és Zala megyékből 227 munkás, ezeknek azonban már a férfiaknak csak 2–4 dinár, nők és fiatalabb munkások pedig 2–2,50 órabért fizet a gyár koszt és lakáson kívül. Az egy dinárt naponta természetesen ezektől is levonják Zsébe úr részére. Zsébe úr tehát a munkások bőrén naponta csak 286 dinárt keres. Munkástestvéreink, az ilyen rabszolgaság ellen csak úgy védekezhetünk, ha valamennyien szervezkedünk, és szakszervezeteinken keresztül biztosítjuk emberhez méltó megélhetésünket.

A topolyai öntudatos munkásság megvetésébe ajánljuk azt a két szerencsétlen flótást, aki úgy látszik, megkótyagosodott a nagy jóléttől, melyet neki az ő szerető mestere nyújt, mert mint értesülünk, a bőrmunkások szervezkedése ellen agítálnak, figyelmeztetjük a topolyai munkástestvéreinket, hogy ne engedjék magukat a mesterek által megfizetett különböző stréberrektől félrevezetni. Folytassák munkástársaink bátran és lelkesedéssel a szervezés és felvilágosítás nehéz, de dicső munkáját, mert csak szakszervezetekbe

tömörülve, munkás a munkást testvérként szeretve, összetartva tudjuk biztosítani úgy magunk, mint családunk és hozzátartozóink részére az emberhez méltó megélhetést és bánásmódot. Minden becsületes munkásnak kötelessége, hogy agitáljon a szakszervezete és az ő egyetlen harcos lapja, a *Szervezett Munkás* érdekében. Emlékezzetek csak, munkástestvéreink: „Herkules az ökröknek a farára vert, de a ganaj urakkal nem törődött.”

Topolyán a Havas- és Forgács-malom dicső igazgatója, név szerint Gonda Simon, ki valamikor munkásbarát köpönyegben mutatkozott, most tanújelét adja tényleges munkásbarátságának. Íme, lássátok: egy új munkásnak a következő konvenciót írta ki, mint félhavi járulékot. 6, értsd hat kilogramm nullás liszt, 8, azaz nyolc kilogramm kenyérliszt, 7, vagyis hét kilogramm korpa és 2, szóval kettő kilogramm kukorica s egyéb semmi. Mondjátok, munkástestvéreink, nem arcul csapása-e ez minden emberi érzésnek?... Mondunk valamit, Gonda úr, mi háromszor ennyit adunk önnek, ne mondhasa, hogy szűkmarkúak vagyunk, és próbáljon belőle megélni! Mi mindenesetre emlékezetünkben fogjuk tartani az ilyen cselekedeteket és azok elkövetőit. És addig is bizalommal és hittel ismétljük a költő ezen szavát: „Lesz még egyszer ünnep a világon”, és hogy ez mielőbb elkövetkezhessen, és a tőkésosztály addig se zsákmányolhasson ki bennünket kénye-kedve szerint, szervezkedjünk, tömörüljünk szakszervezeteinkbe, és terjesszük a *Szervezett Munkást*.

22. szám (november 15.)

HOGYAN TESZIK TÖNKRE A VAJDASÁGI PARASZTOKAT

A Vajdaságban ma úgy-ahogy, keresztülvitték már az agrárreformot. A nagybirtok a magyar grófok és bárók kezéből az újdonsült szerb földesurak és radikális politikusok kezébe került. Csak a gazdák nevei változtak meg, különben minden a régi maradt: akiknek a föld nem szükséges és akik nem földművelésből élnek, nagyon is sok jutott, akiknek a föld nagyon kelle-ne, semmi sem. Az agrárreformról szóló törvény, úgy látszik, csak a magyar földesurakat akarta megfélemlíteni, hogy áron alul adják el birtokaikat a szerb tőkéseknek, radikális képviselőknek és politikusoknak. A nagybirtok elleni támadás mindjárt megszűnt, amint a föld a radikális tőkések kezébe került. Ma ezek egységesen védik a nagybirtokot, mert hiszen az agrárreform-mal elérték azt, amit akartak, megkaparintották a nagybirtokokat, és aki még ezután is elégedetlen és lázong, az az „állam ellen tör”. Íme, hogy folyt le az agrárreformmal való nyomorult spekuláció és csalás: a háborúban részt vett nincstelenektől, akiknek a számára a föld a nyomor előli menekülés és a kenyeret jelenti, ezt a földet elrabolták, hogy millióikat megduplázzák.

És ennek így is kellett történnie. Maguk a parasztek a hibásak ezért. Az 1919-iki forradalom idején a szegényparasztek hagyták, hogy gondoskodjanak róluk, és hogy jövőjükéről a nemzeti tanácsokban az urak döntsenek. Megengedték a magyar uraknak és szolgálóknak, hogy bőrükről egyezkedjenek a szerb tőkésekkel. Később sorsukat a radikális és más párti képviselők kezébe tették le. És ezek a képviselők mesterien gondoskodtak –, de saját zsebükről. Ők ma száz és száz lánc birtokosai, míg a parasztek föld nélkül maradtak. Ismételjük, a főbűnösök a parasztek, mert már a szerb költő Dositej is mondta:

Nem az a bolond, aki megeszi a pogácsát,
hanem aki adja.

*

Az a kis föld pedig, amit mégis fölosztottak a dobrovoljacoknak és a szegény parasztnak, már százszor visszavándorolt a régi kezekbe, vagy azokéba, akik kiosztották. Úgy látszik, hogy a földet csak azért osztották ki, hogy ezzel azok, akik uralkodnak, a parasztnak függésben tartsák, és hogy bármikor megfélemlíthessék őket. Ingyen osztották a földeket, ingyen is vették el. Hagyták az embert, hogy szántson, vessen, hogy aztán elrabolhassák a bevetett földet. Körülbelül senki sem biztos ma annak a földnek a birtokában, amelyet kapott. A kormány azonban kieszelt még egy módot, hogy tehetné tönkre a kisparasztot. Elrendelték, hogy több helyen új földmérést eszközöljenek. Mert a föld elvevésével sújtják azokat, akik nem a radikálisokra szavaztak, és egy keveset már csak azért is el kell venni, hogy a következő választásokra is legyen elég szavazó. Ezen földmérések miatt megtiltották a parasztnak, hogy szántsanak, most pedig sem nem mérik a földet, sem fölszántani nem engedik. A múlt években bebizonyosodott, hogy azokon a földeken, amelyeket idejében szántottak és vetettek be, 14—15 mázsa termett, azon pedig, amelyet ilyen akadályok miatt későn műveltek meg, nem termett több 4 méternél. Ezek a földmérések és a szántási tilalom éhségbe és az összes ilyen parasztnak végromlásához vezetnek.

*

Ez csak egy része annak, hogy a parasztnak nyomják el és juttatják tönkre ezeken a vidékeken. Mi azonban továbbra is írni fogunk a támadásokról és a jogtalanságokról, amelyek a parasztnak érik. Most pedig figyelmeztetjük a szegényparasztnak, soha egy országban sem kapott a falusi szegény az uraságtól földet, hogy megkönnyítse az életét! Ahol a parasztnak megbízik

az uraságban, és a gazdagok pártjától várja helyzetének javulását, mindenütt csúfosan becsapják. A parasztok csak ott jutottak földhöz, ahol sorsukat maguk kezébe vették, ahol maguk gondoskodtak magukról és egyetlen szövetségesükre, a munkásságra támaszkodtak!

23. szám (november 22.)

Reformisták, szocdemek szervezetei és munkája egyenlő a munkásérdekek elárulásával.

Kanizsának van 4—5000 olyan kétkézi munkása, akinek nincs egyebe, mint a két karja a maga és családja fenntartására. Felének talán van még szerény hajléka, melynek nedves, keveset szellőzött, sötét szobájában a tuberkulózis leselkedik rá és gyermekeire. E számba nincsenek még beszámítva azok az önálló kereső nők, kik részint üzletekben, iparosoknál, részint otthonmunkával tartják el magukat vagy járulnak a család fenntartásához. Ki törődne velük csak annyira is, hogy számon vegye és számon tartsa őket! Az ég gondot visel az ő madaraira. Nálunk a munkásokra is. Más ugyan nem törődik velük.

Földmunkás köztük a legtöbb, kubikos és mezei napszámos, aztán építőmunkás, kisiparos, fa-, vas-, bőr-, szabómunkás és gyári munkás. Ilyen is van Kanizsán 4—500 a két téglagyárban, fűrészgyárban, három gőzmalomban, tükörgyárban.

Munkaviszonyaik olyanok is, mint a fent jelzett gondviselés mellett várható. Otthon mindnyájan nem találnak munkát, tehát mint az ég madarai, messze szállnak élelmüket megkeresni. Beogradig, Zágrábig és tovább is, ahol kínálkozik munkaalkalom. Két éve ki is vándorolt Dél-Amerikába sok, de nem látni meg, hogy híja lenne a nincsteléneknek. Így külön kanizsai fajta az a vándormadár, aki csak a telet tölti otthon, mihelyt pedig nyílik a tavasz, megy munkát keresni. Megfordítva teszi tehát, mint a költöző madár, tavasszal megy délre s télire jön vissza. Egész nyáron át alig vetődik haza, csak a keresetéből küldi haza, amit családjának és télire megtakarít. Ritka, ha az asszonya meglátogatja. Már Beogradba, ahol többen dolgoznak,

megszervezték az asszonyok, hogy hetenként felváltva, rendszeresen járnak le s ennivalóval, tiszta ruhával hazuról igyekeznek ellátni őket.

El lehet képzelni, de nem könnyen, azt a családi életet, melyet az ilyen vándormunkások élhetnek. De azért szaporodnak. A kanizsai asszonyoknak 10—15 gyermek szülése nem ritkaság. Igaz, hogy nem nevelnek fel 4—5-nél többet. Néha csak egy-kettőt. A többiből pedig kinek volt haszna? A papnak (minden évben egy keresztelés, egy temetés), a sírásónak, a temetőtársulatnak. A kanizsai proletárság évenként elég szépen adózik a maga összességében (és tudatlanságában) erre az improduktív befektetésre.

De az otthon maradtaknak se sokkal jobb a dolguk. Bevehették a békeszerződésbe, kimondhatták újra Washingtonban az egész világra a 8 órai munkaidőt. Ez Kanizsának mind nem imponál. Egy helyen azért, mert szezonmunka folyik a gyárban, más helyen, mert a munkás megegyezik a munkaadójával (próbáljon csak meg nem egyezni!), nincs Kanizsán 10 óránál rövidebb munkaidő. De ez kivétel. 12—14 óra a rendes. Nyáron több is.

Mennyi öröme lehet ilyen munkásnak az életben? Mint az igásbaromnak, mely szintén kap enni és kialhatja a fáradtságát éjjel, hogy másnap újra be lehessen fogni.

Emberhez méltó élet ez? Igazán nehéz ráfogni, hogy az volna. Egy kis öröm és táplálék a léleknek is. Kis részvét, érdeklődés a többi emberiség, a világ sorsa iránt. Önművelés. Beleszólás a saját és a többiek sorsába: minek mindez a kanizsai proletárnak? Ma nem kell neki. Kitől is várja? Ki szerezze meg ezeket neki? Talán az ég?

Valamikor volt elég szép szervezett életük. Kezdték gondoskodni munkaközvetítésről, kezdték egyesíteni az erőket s alapot gyűjteni némi segélyezésre, művelni önmagukat. A zavaros időkben ez elaludt. S a zavaros idők már elmúltak, de a kanizsai proletár még ma is alszik és nem akar ébredni. Jó igavonó: jámbor, türelmes. Szava sincs.

Még erősebben kell hogy sújtsa a nyomorúság korbácsa, míg talán feléb-

red? Hát majd sújtja! A munkaadó tőkének lesz majd szíve hozzá. A téglagyár, a legnagyobb munkaadó, gazdát cserélt: legyen rá készen a munkás, hogy meg fogja érezni. Nem könnyíti, hanem súlyosbítja nyakán az igát. Most szünetel a munka. Jön a tél. A munkásnak van ideje a maga sorsán elgondolkozni. Mi lenne, ha felébrednének, újból szervezkednének? A gazdasági szervezkedést nem tiltja se törvény, se hatóság. Legfeljebb a munkaadó, a maga hajcsáraival próbálhat akadályokat gördíteni az útjába, de arra jó a munkásság egyetértése, hogy az ilyen szalmaszálakat eltámassza, még azokat a hajcsárokat és bandagazdákat is maga söpörje ki a gyárból, a maga soraiból. Hisz ezek az ő árulói, kik mint peklaistvánok, bűnizsaiások, úgy szereznek maguknak a gyáros előtt érdemeket, hogy munkástársaikat hajszolják, szorítják.

Mi lenne, ha tavaszra felkészülve háromszáz munkás mint egy ember állana a gyáros elé 8 órai munkanapot és jobb órabért követelve? És kiküszöbölné a gyilkos akkordmunkát, mely 14 órát is vállal, hogy heti 4—500 dinárt megkeressen. Nem megérdemel a munkás 8 órai munkáért annyi keresetet, amennyiből a családját tisztességesen el tudja tartani? Csak ennyit akarnak a téglagyáriak 8 órai munkáért!... Bizony, se be nem csukná a gyárat, se maga nem állana oda dolgozni az új tulajdonos, de még más munkásokat se tudna beállítani, ha mind a 300-at kellene egyszerre pótolni. Egy-kettőt, tízet is nagy büszkén kidobhat, de 300-at nem. Kénytelen-kelletlen mégiscsak lemondana inkább nyeresége egy részéről, s ezzel a munkásai valamivel emberibb élethez jutnának. Magától erre rá nem jön a gyáros. Vagy ezt várja a munkásság? Vagy így is meg van elégedve, és boldog, hogy ilyen biztos, jó keresete van? Lehet, az ökör is meg van elégedve, és boldog, csak szénát kapjon mindennap.

De várhat a munkásság egyebet. Azt, hogy leszállítják a mai órabért is. Hisz olcsóbb lett a kenyér, hát csak természetes, hogy a tőkés ennek a hasznát is maga akarja bezsebelni. Jó lesz erre a támadásra felkészülni s nem várni be készületlenül, szervezetlenül. Négy téli hónapja van rá a munkás-

ságnak. Elég, hogy megszervezzék mind a 300 embert, hogy tavaszkor egy se maradjon köztük áruló, aki cserbenhagyná a saját és társai legigazabb érdekeit. Szervezkedés és összetartás – és akkor biztosak lehetnek győzelmük felől.

24. szám (november 29.)

***Oroszországban csak annak van jussa
a földhöz, aki azt saját keze munkájával
megműveli.***

Ha valamelyik asztalosmunkást nyomora és szomorú sorsa Novi Sadra kergeti, a vasútállomástól nem messze a villamosvasút mentén, akarva, nem akarva szemébe ütközik egy cifrán kifestett firmatábla, amely fennen hirdeti, hogy benn fészkel Karabiner és fiai-féle asztalosműhely (asztalos-nyúzda).

Tekintsük csak meg ezen műhely belső állapotait. A „főnök urak” három személyből állanak. Az öreg régi típusú majszter úr, helyesebben sportmajszter úr, a két fia pedig a K. u. K. hadsereg volt főhadnagy urai, jelenleg asztalosmesterek. Szakmai tudásuknál nagyobb a munkásmarásuk, amit alaposan végre is hajtanak. Álljon itt példaképpen néhány eset: egyik munkásának a délutáni munka megkezdése előtt szükségére kellett menni. Így a munkába 2—3 percnyi késéssel fogott, amiért szombaton negyedórai bért levontak azzal a megjegyzéssel, végezze máskor otthon a dolgát, ne pedig munkaidő alatt.

A „műhelyfőnök urak” közül egyik állandóan ott ül a műhely sarkában, s figyelni eleven szerszámaik minden mozdulatát, és élvezettel szemléli, hogy szorgalmas méhek módjára hajtják a hasznot, a jólétet az uraik számára.

Ezen híres műhelyben dolgozott egy öreg szakmunkás fiával és leányával. A leány a politúrozást végezte, szerszámszekrényekkel és egyéb dolgokkal telezsúfolt helyen. A világosság csekély volt, a lány kérte a „főnök urak” egyikét, hogy legalább az ablaktól távolítsák el a holmikat, hogy tökéletesebb munkát végezhesen nagyobb világosság mellett. „A mester úr” csak azért is, hogy bosszúságot okozzon a munkástársnőnek, s hogy a sötétben végzett munkahibákért dorgálhassa, szidhassa, nem távolította el. Sőt ami-

kor többször kérte, erre hamisítatlan osztrák—magyar (K. u. K.) durva tisztí kifejezésekkel bántalmazta.

Elvtársnőnk tudva, hogy a kapott durva sértésekért bárhol keres is, úgysem kaphat elégtételt, otthagya a „vitélő urakat”. A goromba durvaság szólt az egész családnak. Az apa, ki szintén hallotta mindezeket, megaláztatva érezte magát, és eltávozott a „nemzetesek” műhelyéből.

A dühétől toporzékoló asztalosmester „főhadnagy úr” tovább folytatta viselt rangjához illő munkáját: lement az udvarra, s a bántalmazott család harmadik tagjának is kiadta a kemény parancsot: pakoljon és pusztuljon a műhelyemből.

Mindezek után, mint valami „csata hőse” diadalmasan ordította tele tődővel a műhelyben: „hol van az a kurva!” Tudniillik keresett egy munkást, kin tovább tölthesse a dühét, de mivel nem találta, hát fenevadmódon ordította.

Ebben az üzemben napról napra előfordulnak ilyen „csekélységek”. S ilyen hasonló csekélységekért egyszerűen tisztí módon kivágják az ott dolgozó munkástársainkat, arra számítva, hogy a faluról bekényszerült szervezetlen munkás az ő firmájába botlik bele legelőször.

Nagyjában ilyen finom és diszkrét kaszárnyai az atmoszféra ebben a tisztecskekéből lett asztalosmesterek üzemében. De hasonlók ők a munkásbérek fölötti diktátoroskodásukban is. Igazi tisztí fölényes rövidséggel és „közgazdaszi tudással” állapítják meg, hogy már mindennek „nagyon” lement az ára, tehát ők szintén „egész jogosan” leszállítják az órabéreket. (Haj, de sokan vannak ilyenek, kik vérengző fenevadmódon vicсорítják fogaikat a munkás bérére!) Akiknél keresztülvihetik, 1—2 dinárral csökkentik az órabért, aki ezt nem engedi, kivágják, mint a huszonegyet. Jönnek helyébe mások, kiket még olcsóbban igyekeznek kihasználni. Ha az újoncok sem állnak kötélnek, hát őket is kiszorítják az utcára.

Munkások! Elvtársak! Hol van ma és milyen irányban van olcsóbbodás? Kérdjük a vitélő, közgazdasági tudással rendelkező főhadnagy-mester urakat meg a többi tőkést, munkaadót, földbirtokost! Számolgassunk csak! A búza egy kissé leesett, de a kenyér és liszt ára (ami pedig ilyen alakban

jut a munkához el) nem nagyon töri össze magát a nagy zuhanásban. De hol vannak a többi elsőrendű szükségleti cikkek, amelyek a munkásnak is kellenének (ha tudna annyit keresni, hogy megvehesse), amelyek a nagy vám miatt megvehetetlenek.

Talán közgazdászai tévedésből olcsósági hullám az, amit legújabban merénylteként elkövettek a munkásság éhbére ellen: a munkabér megadóztatása? Ez az „olcsósági” hullám 800—1600 dinárt jelent a munkásság kárára évente. Ehhez járul még a külön levont Radnička komora adó, ami pedig szintén szép kis összeg – pláne azok részére, akik bársonyszékben, vastag szivarfüsttel élvezik azt.

Roszbabul élünk, mint a közelmúltban. A munkásság a nyomorban mindinkább mélyebbre süllyed! És közeleg a másik rém: a lakások szabaddá tétele! Akik eddig 100—150 dinárt fizettek havonta, a jövőben 400—700 dinárig van kilátásuk havonta. Ez hát az az olcsósági hullám, amire a tőkés társadalom olyan cinikus arcátlansággal hivatkozik?

Famunkások! Elvtársak! Munkások! Láthatjátok, hogy minden súlyos terhet reánk raknak! A háború szörnyűségeit mi szenvedtük át és nekünk kell megsínylenünk a háború utáni gazdasági krízist (válságot) is! A támadás ellenünk mindig erősebb! És mi e támadásokat csak erősen szervezkedve – az osztálytudatos szakszervezetekben – tudjuk visszaverni. Igyekezni kell szakszervezeteinket minél gyorsabb tempóban kiépíteni, hogy harcunk ne végződhessék vereséggel. Ahol szervezetlen munkás van, ott szervezni, felvilágosítani, tanítani kell! És az bizonyos, hogy jól megszervezve önmagunkat, bátrabban szembenézhetünk a jövő súlyosbodó küzdelmeivel, mint szervezetlenül vagy csoportokra szakadozva.

Addig is, míg jobb időket nem élhetünk, az ilyen fenn leírt eseteket őrizzük meg jól emlékezetünkben.

24. szám (november 29.)

MERÉNYLET A SUBOTICAI FAMUNKÁSOK MUNKABÉRE ELLEN

Tőke testvérek és Sípos Károly és fia asztalosüzem tulajdonos urai megállapítják, hogy megérkezett az olcsósági hullám, amiben ők is fürödni óhajtanak. Az ezekhez szükséges összeget pedig a náluk dolgozó munkások órabéréből akarják elrabolni.

Nézzük csak, hogyan? Nov. 28-án bejelentik munkásaiknak, hogy olcsóbb már minden, tehát ők sem fognak a jövőben annyit fizetni, mint eddig. Az önállóan dolgozó munkások órabéréből ugyanis nem kevesebb, mint egy és fél dinárt akartak levonni, bejelentve egyszersmind azt is, hogy akinek ez nem tetszik, az elmehet! Mindkét műhely munkásai természetesen mint egy ember utasították vissza ezen szemtelen támadást és valamennyien felmondtak. Hogy ezen urak eljárását jellemezzük, ide iktatunk egypár apróságot, amivel a redukciót megindokolták.

Tőke testvérek: Olcsóbb már minden, éspedig olcsóbb a káposzta, liszt, krumpli, egyenek tehát a munkások káposztát és krumplit, nem pedig „dísznókarmanádlit” (az utóbbit majd ő fogja megenni, szegényre rá is fér).

Nekünk pedig hinnünk kell a lélekvándorlásban, mert semmi egyébbel sem tudnánk indokolni Tőke úr előbb elmondott cselekedeteit, mint hogy valamelyik ős rabszolgatartó ükapja vándorló lelke bújt belé.

Két fiatal munkástársunkat felszabadulásuk után megfenyegette, hogy ha be mernek iratkozni a szakszervezetbe, úgy azonnal elbocsájtja őket a munkából. Vagy vegyük a másikat: ugyanezen munkásokkal történt meg, hogy az órabérükre vonatkozó megegyezésnél nem velük, hanem a szüleikkel tárgyalt, és meg is egyezett a szülőkkel, hogy fiaik nála 3 dinár órabérért fognak robotolni, vagyis a robotos, a munkás csak egy szerszám vagy állat,

akit szabadon, az ő megkérdése nélkül adnak és vesznek (természetesen nem mindenki, hanem csak a szentlélek, akarjuk mondani rabszolga-tulajdonos lélekkel megszállt urak).

Tőke úr, Tőke úr! tekintsen ön körül, és meg fogja látni, hogy az a munkásvezéri köpeny, mely valamikor az ön testét fedte, ön által sárba lett tiporva, rongyokba lett szaggatva. Vigyázzon, mert a kapitalista uszály is úgy járhat, akkor pedig ön sok társával egyetemben pucéron marad.

*

Sípos cég: két embernek redukálni akart egy, illetve egy és fél dinárral. Az egy és fél dináros órabérlevonást a következőképp indokolta: az az ember a nyár folyamán beteg volt, tehát ma gyengébb, nem tud annyit termelni, mint betegsége előtt.

Szinte nem is kell hozzá kommentárt fűzni, mert ez az indok iskolapéldája az aljas, vérszopó kapitalista gondolkodásnak.

Íme, lássátok, munkástestvéreink, így gondolkoznak és cselekednek a modern bérrabszolga-tartók.

Ha érdekeinket meg akarjuk védeni, úgy mindnyájunknak be kell látni, hogy elérkezett az utolsó óra, hogy ezt megtegyük.

A kapitalisták támadása napról napra erősödik, hovatovább nem ismer sem szégyent, sem kíméletet, ma már egyenesen az életünk ellen törnek a szó legszorosabban vett értelmében. (Példa rá Románia, Olaszország, Magyarország stb.)

Szervezkedjünk, tömörüljünk szakszervezetünkbe, melyen a kíméletlen osztályharc zászlaja lobog. Láthatjuk, a kapitalista banda nem ismer kegyelmet, készülnünk kell tehát a nagy leszámolásra. Fel a harcra! Be a szakszervezetekbe!

25. szám (december 6.)

A SCHULHOF-URADALOM MINDENHATÓJA

(Padéi munkáslevelezőnkől)

Már egyszer olvastam, hogy a padéi munkásnyúzó Schulhof-féle birtokról megírták az igazságot. De azért kérem, ha lehet, írják meg a következő példát is. – Én egy szegény géplakatos vagyok, akinek minden vagyona egy kis favágó motor, amellyel a falusi viszonyok között keresem a kenyeret a saját és szegény öreg szüleim részére. A főnti urasággal sok huzavona és leszidas után megegyeztem, hogy 4—5 vagon fát, vagononként 100 dinárjával összevágok. Mire az egyezség szerint a gépemet lehúzták a tanyára, többször félrevezettek, úgyhogy 2—3 munkanapot vesztettem el. Ugyanígy történt, mikor a gépet vissza kellett húzatni. Ekkor is elbolondított a gazdaság kisistene, Molnár gazda úr, és így ismét 2 napot vesztegeltem hiába, úgyhogy mire több nap alatt a géppel együtt 100 dinárt kerestem (mert végre 4—5 vagon fából is csak egy lett), éppen annyit ráfizettem, mert az uraság mindenre ráér, csak éppen a szegény ember baján nem akar segíteni. Ezután pedig megfogadtak az elfűrészelt fa hasogatására 4 munkást, akik métermázsánként 2 dinárért, tehát összesen 200 dinárt fizetett a fa összehasogató- és összevágásáért. Molnár úr azonban nem olyan legény (hiszen ő az uradalom mindenhatója), hogy a keze közül kiengedne egy munkást, akit valamilyen képp meg ne nyomorítana. Úgy összehasogattatta velük a fát, hogy négyen négy napig dolgoztak azok a munkások! Úgy hiszem, 12 és fél dinárért. De ezért a fölháborítóan csekély bérért nemcsak dolgozni kénytelen náluk az ember, hanem a gazda úr cinikus kicsinyeskedő bosszantásait és szidalmait is tűrniük kellett, mert ebben Molnár gazda úr okleveles főmester. Van-e valaki, aki ezek után azt meri mondani, hogy a munkásember sorsa nem

közönséges rabszolgasors! De van-e ennél becstelenebb és komiszabb eljárás, mint amit a munkássorsból hajcsárrá vedlett Molnár Sándor végez! No de türelem, gazda úr! Majd egyszer még mi is kipödörjük ám a bajuszt, és leszámolunk!...

26. szám (december 13.)

***Osztályharcos szervezetek erejével
védheted meg magad a kapitalista
támadások ellen!***

A SENTAI FŰRÉSZTELEP IGAZGATÓSÁGÁNAK GARÁZDÁLKODÁSAI

(Sentai levelezőnkől)

A kapzsi részvényes uraknak, úgy látszik, kevés az a profit (haszon), amit a sentai fűrésztelepi munkások keservesen kiizzadott keresetéből zsebre váganak. Még többet akarnak. Kapzsiságukban annyira telhetetlenek, hogy még ebédidejüktől is meg akarják fosztani a munkásokat.

A részvényesek utasítására a telep igazgatósága kiadta a rendeletet, hogy a munkások ebédidő alatt kötelesek a gáterfűrészeket élesíteni és spanolni. Szép kis rendelet!... Úgy látszik, a telep urai a munkást még az igavonó barmoknál is alacsonyabbnak tekintik. A barmok gazdája a delelő órákban megabrakoltatja igavonó jószágait, hogy azok azután új erővel húzhassák a jármot. A fűrésztelep munkást nyúzó urai még ezt sem teszik meg. Ők nem tartják szükségesnek „munkás barmaik” abrakolását. Nekik csak a profit (haszon) jár az eszükben, s nem törődnek, hogy a munkás mit eszik, eszik-e vagy nem, csak húzza a jármot szünet nélkül. Nekik a vagyon, a részvény értékének emelkedése a fontos.

A telep munkásai – hivatkozva a munkásvédelmi törvények alapján kiadott munkarendre – nem fogadták el a rendeletet, hanem ragaszkodtak annak szigorú betartásához.

A kapitalista részére, ha profitról (haszonról) van szó, akkor nincs törvény, amit le ne tiporna, nincs isten, amit meg ne tagadna, s nincs ember, akit meg ne semmisítene, le ne gyilkolna.

A sentai fűrésztelep urai sem mások. Ők is tőkések, ők szintén hasonlóan cselekszenek, mint a többi munkást nyúzó bandita társaik. Természetesen a „nem engedelmessé” munkások egy részét elbocsájtották, a másik részét pedig udvari munkára küldték. Ez azt jelenti, hogy azok a munkások,

akik a gépek mellett 4 és fél dinárért dolgoztak, most három dinárt fognak kapni. S majd később visszahelyezik őket ugyanezen redukált (csökkentett) órabérrel az életveszélyes gépmunkára.

Különös formája ez is a bérlenyomásnak, amelyet csak kapitalista agya-fúrtság eszelhet ki.

A túlórák törvényes százalékairól szintén hallani sem akarnak a kapzsi – munkás véérére szomjas – piócák.

Fűrésztelepi munkások! Elvtársak, emlékezzetek vissza 1924. tavaszi mozgalmatokra, amikor szervezve voltatok, milyen könnyen visszavettétek a jogtalanul levont – ezer dinárokra rúgó – „kauciót”. Mennyivel könnyebben kivédtétek a támadásokat. Most újabban még erősebb támadást akarnak ellenetek intézni. Éhbéreteket akarják megrabolni! Redukálni akarnak!

Gondolkozzatok! Mi történik, ha a 3, 4, 4 és fél dinárból egy vagy másfél dinárt elrabolnak tőletek? Mi vár rátok és családtagjaitokra? A nyomor, fokozottabb koplalás, nélkülözések!...

Elvtársak, újra a szakszervezetekbe! Tömörülni, hogy védekezni tudjatok a telep piócainak szipolyozása ellen! Szervezkedni az osztálytudatos munkások szakszervezeteiben, hogy jobb és emberibb életmódot küzdhessünk ki magunknak! Szervezkedni, hogy egyszer leszámolhassunk a tőkés rablók-kal és a munkásáruló Árvaikkal!...

26. szám (december 13.)

A TŐKE ÁLDOZATA

(Adai munkáslevelezőnkől)

Folyó hó 4-én Adán: a volt Kelemen-féle malomban Resoczki József molnárségédet súlyos szerencsétlenség érte. A munkástársunk a telhetetlen kizsákmányoló tőkének esett áldozatul. Üzem közben egyik szíjkerékről leestett a szíj és ezt vissza akarta tenni, amiközben a rajta levő télikabátját becsípte a szíj, a bal karjánál fogva a kerékre csavarta, s karizomzatait, csontjait összeroncsolta.

Elsősegélyben Dr. Brikics betegsegélyző-orvos részesítette, és azután egy négykerekű közönséges trágyahordó targoncán a sentai közkórházba szállították 18 fokos hidegben a vérző szerencsétlen munkástársunkat. Az út 16 km. Ezen a targoncán kocsisok megállapítása szerint a beteg szállítása 3 és fél óráig tartott, mert a súlyosan sebesült könyörgött, hogy lassan hajtsanak vele.

Az özvegy édesanyja siratja fiában a családfenntartót és kenyérkeresőt, aki, munkástestvéreim, olcsón, nagyon olcsón, éhbérért volt kénytelen 20 éves ifjú izmait, fiatalágát odaadni, mert amit a munkásnyúzó Ofnerek meg Lipkovácsok és még nem tudom, milyen doktori meg „nagyságos” tőkés urak le nem nyúltak, azt a megmaradt húst a gazdag burzsoá gyárosok, malmosok, földbirtokosok pokolgépje, szívógázmotorjai, teherautói, transzmissziói és más egyebek tépnék pozdorjává.

Tehát itt a szomorú példa előttek, jó munkásszülők, kik becsületben, verítékesen keresett éhbéren neveltétek fel fiaitokat azért, hogy a mai gazdagságtól megvakult tőkés társadalomnak igavonó barmai, jármos ökrei legyenek.

Ne kocsmába, tánciskolába, legényegyletekbe meg nem tudom, hova küldjétek gyermekeiteket, hanem a szakszervezetbe, ahol kulturálisan is

nevelik a proletár dolgozókat, és ha mást nem, de legalább megtanulják azt, hogy összefogva – szervezetten – munkájukért nem nyomort, nélkülözést, nincstelenséget avagy pusztán száraz kenyeret, hanem egyebet is vihesen haza. Ez nektek, munkásszülők, kötelességtek, mert lássátok be, hogy a munkást a bruzsoá munkaadók csak annyira becsülik, mint a trágyát, szemetet. Ez a főntebbi esetből is, de száz és millió esetből is kitűnik, hogy a tőkés rablóknak a haszon, seft, profit előbbvaló, mint egy végtagokkal összeroncolt munkás, akit 18 fokos hidegben egy trágyahordó kocsira dob-
nak, hogy ha belepusztul is, legalább legyen min gondolkoznia, hogy sérülé-
seibe pusztult-e el, vagy a hideg fagy ölte-e meg.

Proletárok! Munkástestvéreim! Egy a sorsotok. Egyformán nyúznak benneteket. Egyformán ámítanak a reformista patrióták, egyformán vezet-
nek tévútra az árulóitok, kik mindent ígértek, és kaptatok és kaptok a szép
ígéretek helyett nyomort, szenvedéseket! Tehát kivétel nélkül szervezkedje-
tek vallás és nemzeti különbség nélkül, gazdaságilag, minden pártoskodástól
mentesen, függetlenül. – Egyszer már jusson eszetekbe, proletár munkás-
testvéreim, hogy csak addig kelletek a burzsoáknak és azok lakájainak, míg
nekik jó hasznot hajtotok, azután, ha megrokkantok vagy az állati munká-
ból kidőltök avagy kibetegszetek, kidobnak az utcára, mint a kifacsart citrom-
mot.

Fel a munkára, proletártestvéreim! Alakítsátok meg az osztályharc alap-
ján álló munkásszakszervezeteket, hogy verejtékes, nehéz munkátokért tiszt-
ességes kenyérhez és biztos megélhetéshez jussatok! Tömörüljete, hogy
osztályharcotok reggelén a proletárgyőzelmes napsugarak ragyogják be a
proletárok életét!...

27. szám (december 20.)

LÉDERER-URADALOM GAZDATISZTJEINEK TERRORJA AZ URADALOM CSELÉDSÉGEIVEL SZEMBEN

(Bánáti munkáslevelezőnkől)

Az osztálytudatos munkássajtó kell, hogy eljusson minden üzem, gyár és földbirtokos robotosai közé – hirdetve az osztályharc igazi eszméit, megismertetve azokat a harci fegyvereket, amikkel sikeresen harcolhatnak a tőkés társadalom rablói és azok uszályhordozói ellen. El is jut mindenüvé a munkásosztály, a proletárság lapja mindenüvé, s fáklyaként bevilágít a legeldugottabb proletárviskókba is, s élőképként tárja a dolgozó tömegek elé mindazt a nyomort, nincstelenséget, szenvedéseket, amiket a mai, kizsákmányoló kapitalista társadalom juttat osztályrészüll az elnyomottak számára!

A világító proletárfáklya halad előre a saját útján, és nem kerüli ki bizony még a Léderer uraság 10 ezer holdakra menő uradalmát sem. Megvilágítja azt a terrort, amivel az uradalom cselédeit megfélemlíteni igyekszik a kapitalista vezérbandita tisztikara.

A proletárvért szopó gazdatisztek – rangos hajcsár urak – tudomására jutott, hogy az elnyomott és kizsákmányolt cselédek tudásvágygal szívják magukba a proletársajtó igazságot hirdető sorait. Megtudták, hogy ébrednek az élő és gondolkozó gazdasági szerszámok tömege – igásbarma –, a cselédség...

Az élőszerszám tömeg kezdi látni, hogy azért a sok munkáért, amit teljesít, még annyira sincs biztosítva, hogy emberhez hasonló életet élhessen. Ellenkezőleg, tehetetlen dühvel szemléli, mint söprik be a rangos hajcsárok az ő munkájuk hasznát az uraság páncélfalú szekrényébe. Látja, mint pocskolódnak el az aranykalászkóért aranygarmadák. Lassan ráeszmél, amikor egész szekérsorral szállítják a kövér fekete föld kincsét: az aranypiros búza óriási mennyiségét, hogy azt, amit az ő keserves munkája megteremtett,

kénytelen parancsszóra odavinni, ahol ezért a csengő aranyakat, nehéz ezreket fizetik – de nem neki, hanem a gazdának, az uraságnak.

A dőcögős szekéren felhalmozott gabonán ülve érzi, hogy gyomra éhesen korog, s nem szabad hozzányúlni ahhoz, ami őt illetné meg, mert ott lovagol háta mögött gangos kényességgel, korbáccsal kezében a rangos hajcsár, ki reá suhint, ha hozzá mer nyúlni... Tudatára ébred, hogy sehogyan sem igazságos az, hogy ő dideregve fagyoskodik rongyaiba burkoltan a szállítószekéren, míg gazdája a budapesti palotáiban avagy uradalom fényűzőn berendezett villáiban élvezi a földi paradicsom minden gyümölcsét... Látja a különbséget, az ura dorbézoló és az ő szomorúan nyomorúságos élete között...

...Elképzelem, hogyan is lehetne akkor, ha ők egyszer mindannyian föl-ébrednének és tömörülnének egy osztálytudatos földmunkások szakszervezetébe.

Akkor nem kellene éhbérért, rossz és szűkös komencióért robotolni hajnali 2 órától este 10 óráig télen, nyáron egyformán, hanem tisztességes megélhetést, nagyobb darab kenyeret tudnánk biztosítani saját és családjaink részére. Nem kellene akkor az uraság kizsákmányolt rabszolgáiként élni!...

A munkások és parasztok lapja: A *Szervezett Munkás* betűről betűre megírta már, mit és hogyan kell a munkásoknak tenni, ha meg akarják akadályozni a kizsákmányolt rabszolgaságot. Ja! De éppen ez nem tetszik az uraság rongyos hajcsárjainak... Ezért is írták be a fekete könyvükbe a cselédség azt a részét, amely olvasni és terjeszteni merete az igazi munkásújságot. Megfenyegették a szegény rabszolgákat: „Ha még egyszer ezt az újságot valakinél meglátjuk, ki fogjuk tenni a szűrét – »a kis királyság« – az uradalom területéről.”

Milyen bátrak ezek a vitéz rangos hajcsár urak!? Pedig mi ismertük már önöket meghunyászkodón is, mint a megvert kutyát! Akkor nem volt olyan nagy hangjuk. Urak! urak! Rangos hajcsárok! Hát nem gondolják önök, hogy eljön még az az idő, amikor leszámolunk még a korbácsütésekért

meg az embertelen kizsákmányolásért?! Hát jegyezzék meg az urak, hogy mi nem félünk az önök fenyegetésétől! Mi szervezkedni fogunk s tovább is olvasni fogjuk lapunkat, ami fölnyitotta szenvedésektől eltompult agyunkat, s ehhez jogunk van! A mi jogainkkal élni is fogunk!

Bátran előre, uraság kizsákmányolt rabszolgái, cselédjei. Tömörülni a szakszervezetbe, ami a mi védőbástyánk.

28. szám (december 25.)

***Osztályharc vagy halál; megalkuvást
nem ismerő küzdelem vagy
megsemmisülés. A kérdés feltevése
ilyen, nincs más út.***

KÖSZÖNJÜK, GRÓF ÚR, MAJD MEGHÁLÁLJUK!

(Nova Crnja-i munkáslevelezőnkől)

1918-ban a magyar nagytőke meg a feudális grófok és bárók is megijedtek, amikor látták, hogy a magyar munkásosztály megelőzte a más anyanyelvű proletártársainak további mérséklését és nem hajlandó a bruzsoázija számára a profitot a saját élete árán továbbra is szállítani, hanem öntudatra ébredve eldobta az egymást gyilkoló fegyvert, és testvéri jobbot nyújtott a félreismert ellenségnek: az antant proletariátusának. Megrémülve látta bárgyúnak és vaknak hitt munkássága bátor dobbanását, amely dobbanástól trónok omlottak össze, s amely dobbanás úgy megingatta az ő várát: a kapitalista gazdasági rendszert, hogy hiába Európa kapitalizmusának minden erőlködése, a megingott bástya fundamentumán támadt repedéseket, hézagokat sehogy vagy csak nagyon látszólagosan képes összefércelni.

De nem azért bruzsoá ő, hogy ne legyen minden zsírral megkent, hogy ne találja fel magát minden adottságban. (De csak addig, amíg a munkásosztály csak pillanatra, esetről esetre tesz egységes és szervezett megmozdulásokat.) Feltalálta magát most is; és felcsapott proletár-barátnak. Ha tegnap még fegyvercső elé állította, de ma feléje nyújtja kezét (igaz, hogy csak kesztyűben), s testvérenek nevezte, és kész vele az eddig „becsületes munkával” szerzett vagyonát is megosztani.

A zombolyai Csekonics gróf úr is így tett!

Amikor 1918-ban a magyar és német ajkú földmunkásság kiadta a jelszót: békét és földet, a gróf úr is megszeppent. Gyorsan kesztyűt húzott (nehogy bepiszkolja kezét a „testvéri” kézfogással), orrába parfümös vattát tömött (hogy a testvéri proletárszapot ne érezze), és felcsapott földosztónak. Közéje ment az eddig járomba fogott munkásainak, és körülbelül ezeket

mondotta nekik: – Itt vagyok! Eljöttem megmutatni, hogy én nem vagyok az, aminek hittetek. Nem vagyok munkásnyúzó, mint a többi más, hanem én barátotok, testvéretek vagyok, és adok földet (amitől könnybe lábad majd a szemetek). A „saját” földemből, a saját testemből hasítok ki nektek, „testvérek”. Ha sokat nem is bírok adni, mert nekem is csak annyi van, hogy szűköskén tengethem életem, de abból a pár ezer holdból, amelyeket őseimmel együtt keserves munka árán „szereztünk” össze, s amelyet véres verejtékcseppjeink árán (igaz, hogy csak a tietek árán) tudok egybetartani. Mondom, sokat nem adhatok, hisz ti sem kívánhatjátok mindenemet (csak én szipolyozhatom ki utolsó csepp zsírokat, mert én gróf vagyok), de annyit, hogy egy kis házikót építhessetek rá, annyit adok.

És nemcsak mondta, de meg is tette. – A „proletárbarát” Csekonics gróf Nova Crnja (Magyarcsérnye) község határában kiosztott 120 rongyos proletárnak fejenként 400 négyszögöl földet, hogy arra házat építhessen magának. Természetesen csak nem is kívánhatja senki, hogy a jószívű gróf úr ezt ingyen tegye. Négyszögölét 75 paráért osztotta ki: egy házhely 300 dinárba került. De 1918-ban. Sőt még olyan kegyes volt a gróf úr, hogy időhöz sem kötötte a kifizetését. Még írást sem vett, de nem is adott róla. „Testvérek” között csak nem kell írás!

Ha valaki kíváncsi volna arra, hogy milyen nagyon „kegyes”, „jószívű”, „testvér” volt a gróf úr, amikor ennek a 124 éhes és fázós proletárnak házhelyeket adott, és szeretné tudni, hogy a gróf úr birtokának hanyadrészét osztotta ki, úgy megmondom. Kiosztott nem egészen három és fél holdat. A gróf úr összvagyon a 2000 holdon is felül van. Tehát tényleg maradt még annyi, hogy csak „tengetni” tudja életét.

Szegény proletártestvéreim nagy örömmel vették e „kegyes ajándékot”, 1918-tól a mai napig 90 család épített is házat. A többi nem tudott az elmúlt 7 év leforgása alatt a „jószívű” gróf úrtól kapott napszámból annyit összekoplalni, hogy egy kis viskóra való jutott volna. Azok is, akik építettek, legnagyobbbrészt a bank jóvoltából tehették azt, amelynek mindenhatója szintén a gróf úr.

Hogy kifizethették volna a házhely árát, arról álmodni sem álmodhattak. De hiszen ráérnek – gondolták magukban –, mert a „kegyes testvér” nem kötötte a fizetést időhöz. Majd amikor bírják.

De azóta hét év telt el, az akkor szervezetlen proletariátus hátat fordított önmagának, hallgatva a „kegyes grófokra” meg hű barátjaikra, a szociál-patriótákra, elhagyták szakszervezeteiket, s mint szétűzött nyáj, a farkasok martalékává lettek.

Ez lett Nova Crnján is. A proletárbarát Csekonics gróf úrból is kibújt a lóláb. Nem vett és nem adott ő írást a proletárnak. Jobb időket remélt, amikor a proletár ismét proletárra tör, amikor majd egymást marják, s a két veszekedő között ő és a többi grófok, bárók meg tőkésék lesznek az örülő harmadik.

És nem remélt rosszul. Az idő elérkezett. De nem is hagyja kihasználatlanul a gróf úr. Értesítette az ő régi „testvéreit”, hogy azok, akik eddig nem fizették ki a földet, azok ezentúl a parcellákért 300 dinárt fognak fizetni. Aki nem fizet, az mehet, amerre lát. A 124 „testvér” közül – amint Nova Crnja-i levelezőnk írja – talán 10—20 ki fogja nagy koplalások és nélkülözések árán fizetni, a többi pedig mehet, hogy hová, azt tudjuk.

Proletárok! Testvérek! Nova Crnja-i földnélküliek! Látjátok, hogy csak egy út van itt: a szakszervezet! Onnan majd aztán átkiálthatunk a gróf úrnak: Köszönjük, majd megháláljuk!

28. szám (december 25.)

GYALÁZATOS VISSZAÉLÉS A BETEG MUNKÁSOKKAL VEL. BEČKEREKEN

(Veliki Bečkerek-i munkáslevelezőnkől)

A Veliki Bečkerek-i munkásbiztosító pénztár eddig sem a legjobb hírnévnek örvendett a munkások előtt, azonban azok a visszaélések, amelyek a legutóbbi időben ott megtörténtek, kell hogy felháborítsanak minden jobb érzésű embert!

Hogy a pénztár hivatalnok urai a munkásokkal szemben gorombák, azt már szinte természetszerűnek vesszük, hisz tudjuk, hogy kinek és minek köszönhetik állásaikat, nekünk munkásoknak semmi esetre sem!

De az orvos urak részéről mégsem várnánk el azt a bánásmódot, mely minden emberies érzésnek egyenes megcsúfolása. Dr. Kuzing úr, úgy látszik, nem orvosnak, hanem hóhérnak tartja magát, másként nem magyarázható meg az a kíntás, melynek szenvedő áldozata Lábadi Annus (...) dohánygyári munkásnő volt.

A fent nevezett munkásnő baleset következtében bokacsonttörést szenvedett, és december 11-én reggel 7 órakor beszállították a Veliki Bečkerek-i kerületi munkásbiztosító pénztár orvosi rendelőjébe.

A durva gorombaságáról hírhedt dr. Kuzing úr vette kezelés alá olyként, hogy a szegény munkásnőt, ki a nagy fájdalmak következtében szédült is, durva kiabálások között kényszerítette, hogy a váróteremből a saját lábán menjen a rendelőbe, és ott a sérült lábat 3 méter távolságról vette „beható” vizsgálat alá. (Úgy látszik, ezt ő valamikor így tanulta.) A nagyszerű vizsgálat után a sérültet bekötötte és az általa is megkíntott munkásnőt visszavittette a várószobába.

A doktor úr lelkiismeretességére jellemző még az, hogy a szegény munkásnő kénytelen volt reggel hét órától este 5 óráig éhezve átnyomorogni az időt

az orvosi rendelő várótermében, amíg végre este 5 órakor dr. Radulović orvos rendeletére kiszállították a kórházba.

Jellemzően furcsa urak ezek a mi pénztári alkalmazottaink, állandóan fogalomzavarban vannak, noha a munkásoknak fizetett alkalmazottai ők, mégis azt hiszik és úgy viselkednek, mintha mindenható urai volnának, és a munkásokat egy kényük-kedvükre kiszolgáltatott rabszolgaseregnek tekintik.

Azonban mi figyelmeztetjük az ilyen fogalomzavarban szenvedő urakat arra, hogy valójában ők vannak a munkásságért, és nem a munkásság értük! És el fog következni az idő, amidőn számolni fognak minden bűnért, melyet a munkásokkal szemben elkövettek és elkövetnek! De van egy speciális intézménye is a Veliki Bečkerek-i pénztárnak, nevezetesen saját kezelésben levő gyógyszertára. Takarékosági szempontból állította fel azt a „nemes és nemzeti” pénztár, és úgy látszik, hogy a pénztár hivatalnokai mind diplomás gyógyszerészek, mert máskülönben elképzelhetetlen, hogy oly gyógyszerrek, melyek helytelen használata vagy adagolása a beteg életére nézve esetleg végzetes lehet, ahhoz nem értő, gyakorlatlan egyének által kezeltessenek. Mindenesetre felhívjuk az illetékes egészségügyi hivatalok figyelmét a Veliki Bečkerek-i pénztárra.

Munkástestvéreink! Mindezen és hasonló dolgok, visszaélések gyökeres és biztos orvoslásának csak egy módja van: szervezkedni, tömörülni az osztályharcos proletariátus zászlaja alá. És ha majd eljő az idő – ami nem várat már soká magára –, a proletariátus tisztító vihara el fog seperni minden szennyet és szemetet.

28. szám (december 25.)

